

Hof van Rollegem

35

Rollegemplaats 5, 8510 Kortrijk-Rollegem

(Kaart 1/10.000 nr. 35, Popp-kaart C/500-501, Gewestplan: landbouwgebied).

Eigenaar grond en gebouwen:

Brouckaert Marc.

Bekende uitbaters:

Vermeersch (-1909), Brouckaert Constant (1909-1953), Brouckaert André (1953-1990), Brouckaert Marc (1990-).

Naam:

Historische naam. De heerlijkheid van Rollegem werd reeds in de 14de eeuw vermeld als centrum van Rollegem. Oudste vermelding: 1260 (R.A.K., O.S.A.K., nr. 860).

Gebouwen:

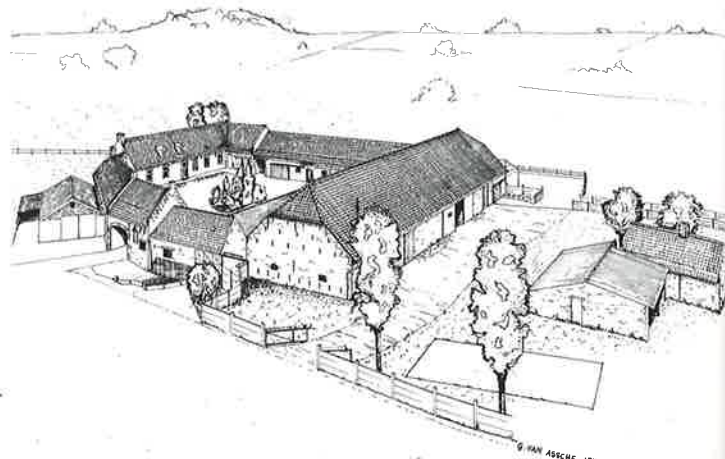
meerzijdig gesloten hoeve, vroeger omwald. Oudste gegevens: 1735, verglaasde baksteenkoppen aan westgevel poortgebouw. Volledige hoeve wordt in 1996-1997 gerestaureerd. Woonhuis (1735, begin 20ste eeuw: aanbouw achterkeuken, afdak met karnewiel, ramen vernieuwd); Ovenbuur (1735, tot 1947-1948 gewerkt); Stallen (1735, 1835: deel in schuur ondergebracht, 1972); Kippenhok (1935, 1965: omgebouwd tot bergruimte); Schuur (1835, drieballenschuur, 1929: stro naar pannendak); Wagenberg (1835, aan schuur); Loods (1992); Poortgebouw (1735); Kapel (nis in poortgebouw).

Totale oppervlakte:

1980: 18 ha 19 a - 1983: 18 ha 19 a (Weiland: 10 ha, Akkerland: 8 ha 19 a) - 1996: 28 ha 49 a (Weiland: 11 ha 84 a, Akkerland: 16 ha 65 a).

Voornaamste specialiteiten:

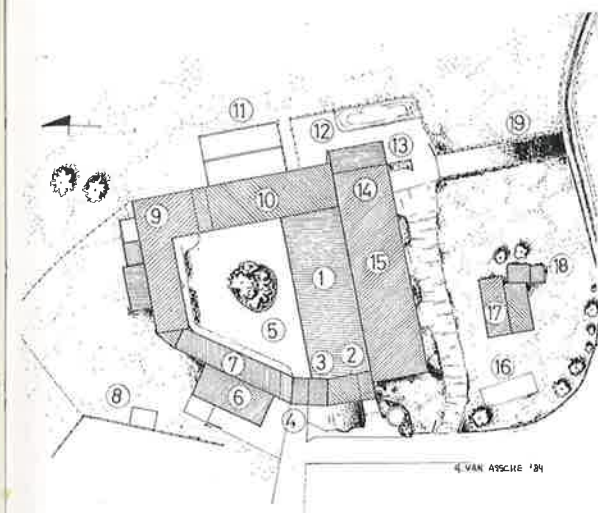
graangewassen, maïs, nijverheidsgewassen, melkkoeien.

Aanvullende gegevens:

Deze eeuwenoude hoeve sluit nauw aan met het dorpscentrum, net als de Heerlijkheid van Heule te Heule. De hoeve was het foncier van de dorpsheerlijkheid Rollegem, gehouden door het kasteel van Kortrijk. De oudste vermelding dateert van 1260. Hugo III van Halewijn was toen eigenaar via zijn huwelijk met Fressende van Rollegem. Hij overleed in 1287 en zijn weduwe werd "vrouw van Rollegem". Ridder Wouter I van Halewijn was haar opvolger. In 1365 was Wouter II van Halewijn de Heer van Rollegem. Perceval I van Halewijn was in 1420 eigenaar en werd opgevolgd door neef Jan I van Halewijn. Jan I stierf in

Hof van Rollegem met de overbouwde poort uit 1735. Rechts de driebeukige schuur met wolvendak uit 1835.

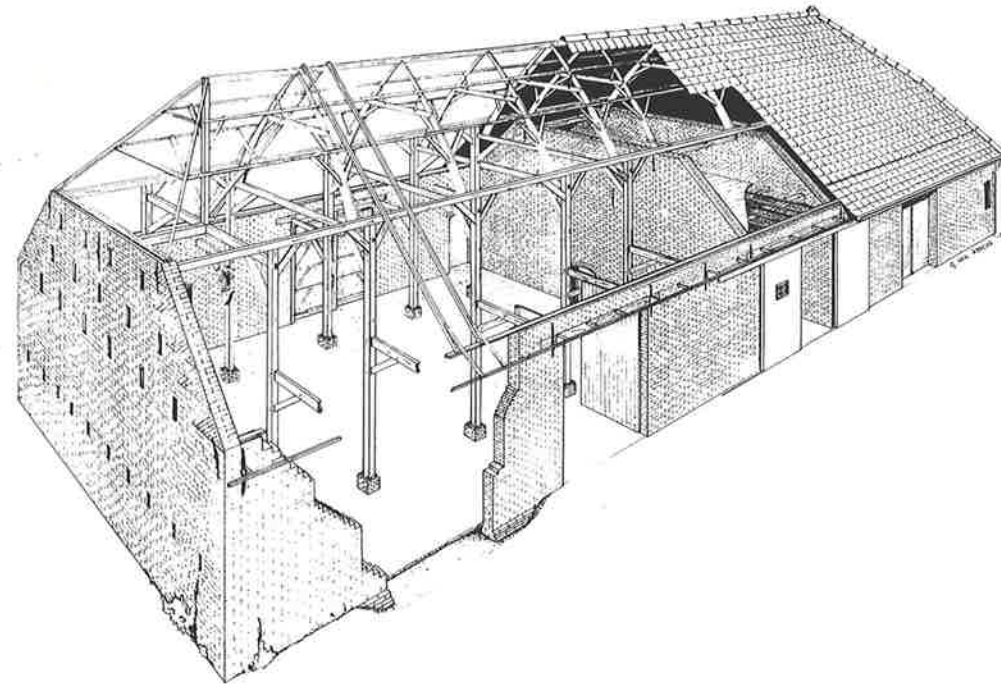

1. Koeienstal
2. Melkinstallatie
3. Melkhuis
4. Silo
5. Neerhof
6. Garage
7. Vroegere stallen
8. Berging
9. Woonhuis
10. Vroegere stallen
11. Mestvaalt
12. Silo
13. Afdak
14. Aardappelkelder
15. Schuur
16. Voedervoorraad
17. Wagenberg
18. Ovenbuur
19. Sleufsilos

1441 en werd opgevolgd door zoon Perceval II. In 1476 moest Perceval II van Halewijn, door wanbetalingen, de heerlijkheid verkopen aan Joris van Halewijn. Vanaf 1496 pachtte Willem de Smet de hoeve aan voormelde Joris die in 1535 stierf. Zijn zoon Jan, Heer van Komen, werd de opvolgende eigenaar maar overleed reeds in 1544. Zijn weduwe, Jossyne de Lannoy, werd eigenares en verhuurde in 1552 de hoeve aan Nikolaas Desmet, zoon van de vorige pachter Willem de Smet. De dochter van de eigenares, Johanna, huwde in 1559 met Philippe de Croy en erfde het goed. Na haar dood in 1581, werd zoon Karel de Croy de nieuwe eigenaar. Karel verkocht in 1585 het Hof van Rollegem aan Philippe du Chastel de Blangeval. De hoeve lag immers in puin na meerdere vernietigingen door onder andere geuzen en vrijbuiters. Maximiliaan du Chastel, de opvolgende eigenaar, overleed in 1622. Zijn zoon, Charles-François, erfde het hof en stierf zelf in 1637. Jeronimo Ph. du Chastel werd de nieuwe Heer van Rollegem. Opvolger in 1699 was Frans-Guilbert, een zoon uit zijn derde huwelijk. In 1712 werd Maria Ph. du Chastel de eigenares. In 1716 pachtte Jan Parent het Hof van Rollegem aan Fr.G.J. du Chastel. In 1725 was Joost Parent de pachter. Het goed werd hetzelfde jaar verkocht aan de minderjarige graaf van

Hof van Rollegem, de drieballenschuur.

Moeskroen, Engelbert-Frederik d'Ennetières, die in 1758 overleed. Albert d'Ennetières werd zijn opvolger en stierf in 1759. Het Hof van Rollegem werd opgenomen door de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden van 1771-1778. De broer van Albert, Jozef d'Ennetières, volgde in 1761 op. In 1786 volgde een tweede broer op, J.B.A. d'Ennetières, die in 1817 stierf. Zijn zoon, Frederic Jozef, was erfgenaam en bleef tot 1875 eigenaar. Omstreeks 1834 telde de bedrijfsoppervlakte ongeveer 33 ha. De hoevegebouwen vertoonden toen reeds de nog bestaande structuur van een meerzijdig gesloten hoeve met een achtvormige omwalling. De prachtige toegangspoort, ook Rollegempoort genaamd, dateert van 1735.

Hof van Rollegem,
schuur van 1835.

Woonhuis.

De typische 18de eeuwse kenmerken zijn er terug te vinden zoals muurvlechtingen, natuursteen als versterking en een zoldering van moer- en kinderbalken. De sluitsteen van de poort stelt het wapenschild van de familie d'Ennetières voor, geflankeerd door 2 leeuwen of tijgers. Tussen het woonhuis en de schuur bevindt zich de Bellegempoort. Het woonhuis dateert vermoedelijk uit het midden van de 18de eeuw. Het interieur bezit nog de oorspronkelijke indeling, zodat een deel van de binnenmuren nog bestaan uit houten vakwerk met een opvulling in leem. De grootse driebeukige bergschuur van 1835 is een zeldzaamheid voor onze regio. De schuur telt 3 poorten en 11 gebinten, afgedekt met een wolvendak. De datumsteen in witsteen vermeldt het opschrift "Constance V.D. Mersch 1835". De enige dochter van Frederic Jozef d'Ennetières, Marie-Rose, huwde Oktaaf d'Oultremont de Duras. Hun zoon Adhemar verkocht in 1895 het Hof van Rollegem aan Edward en Gustaaf Nys uit Kortrijk. Eind 19de eeuw kwam Vermeersch op de hoeve. In 1909 ging hij failliet. Constant Brouckaert werd de opvolgende uitbater en pachtte de hoeve aan Edward Nys die in 1915 stierf. Zijn erfgenamen waren M. Doutreligne, zijn weduwe, Gustaaf Nijs en Richard Snouck. Constant werd in 1953 opgevolgd door zoon André Brouckaert. In 1990 werd ook André opgevolgd door zijn zoon Marc. Dankzij de gunstige gewestplanligging en de jonge uitbaters is de toekomst van dit historische landbouwbedrijf verzekerd.

Evolutie van de omwalling:

Het Hof van Rollegem ligt in de alluviale vlakte van de Bonduellebeek en was tot het einde van de 19de eeuw door een achthoekige omwalling omgeven. Op de mote, die eveneens omwald was, stond vroeger vermoedelijk de woning van de Heren van Rollegem. Dit kon niet bevestigd worden met archiefmateriaal. Omstreeks 1900 werd de wal achter het woonhuis gedempt. In de jaren dertig verdween het laatste stuk wal. De plannen van 1846, 1873 en 1918 stellen naar onze mening de hoeve verkeerd voor. In het zuiden wordt een open ingang voorgesteld, die toegang tot de mote geeft. Hier staat echter de schuur, in stippellijn getekend, die in 1835 gebouwd werd. In 1972 werd het erf verkleind door de bouw van nieuwe stallen.

De schuur van het Hof van Rollegem:

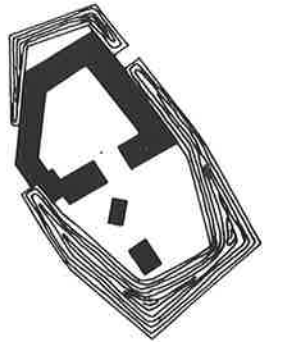
De schuur dateert van 1835 en staat op een verdwenen mote.

Het gebinte.

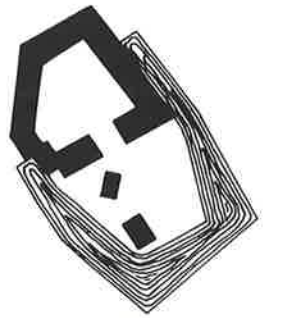
De schuur heeft een gedragen dak, namelijk het dak wordt ondersteund door een binnenshuis geplaatst gebinte of een dakstoel. Boven de nok en naald komen de dekbalken of sparren samen. De noknaald zelf wordt hier gedragen door schuingeplaatste scheerbalken. Deze scheerbalken zijn door hanebalken met elkaar

1846

1873

1918

1979

ARCHIEF
A.D.N.:
- Série B, nr. 4010, f° 19.
A.R.A.:
- Rekenkamer, nr. 1059, f° 149, 1365.
R.A.K.:
- Aanwinsten, VI, nr. 6978-6979, Kadasterplan, 1809.
- Bruine Pakken, nr. 6160, Kaart Hof van Rollegem, 1777.
- Bruine Pakken, nr. 6543, Denombrementen, 1713.
- Bruine Pakken, nr. 6545, Denombrementen, 1725.
- Familiearchief Colens, nr. 206, Beschrijving uit 1649.
- Familiearchief d'Ennetières, nr. 2400, Gekleurde kaart van Rollegem, 1637.
- Familiearchief d'Ennetières, nr. 2497, Tienden kaarten, 1756-1793.
- O.S.A.K., nr. 860, f° 383, 1260.
- Sanderus, 1634, p. 36.
Technische Dienst Stad Kortrijk:
Atlas van de Buurtwegen, 1846.

LITERATUUR

- Archeologische en historische monografieën van Zuidwest-Vlaanderen, Rollegem Deel 5, 1982, p. 37, 38 en 46.
- Bonquet P., Heerlijkheid en leen in de roede van de dertien parochies. Kasselrij Kortrijk XIIIde-XVde eeuw, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, Leuven, 1981, p. 105.
- Despriët Ph., 20 Zuidwest-Vlaamse hoeven. Deel 2, Kortrijk: Despriët Ph., 1980, 165 pp., p. 129-136.
- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, 1771-1778.
- Popp-kaart Rollegem en legger, 1834, nr. C/500-501.
- Servais G., Rollegem, 1904, p. 15.

Hof van Rollegem in 1632.
R.A.K., Familiearchief
d'Ennetières, nr. 2400,
Gekleurde kaart van
Rollegem, 1637.

verbonden. Dit scheergebinte is geïnspireerd op het krukgebinte en wordt gedragen door een ankerbalkgebinte. Dit betekent dat de moerbalken of hoofdbalken via de ankerbalktechniek met de stijlen verbonden zijn. Hierbij worden houten pinnen gebruikt voor de vasthechting. De stijlen zelf staan op een gemetselde, stenen sokkel om rotting te voorkomen.

Plattegrond.

De plattegrond wijst op een driehallenstructuur. De grote ruimte wordt door de stijlen in drie beuken of hallen verdeeld. Men kan een hoofdbeuk en twee smallere zijbeuken onderscheiden. Deze beuken lopen parallel met de noknaald. De schuur bestaat dus uit drie parallelle doorgangen, elk voorzien van tasruimten. Van west naar oost hebben de tasruimten de volgende functies. In de eerste kan stro en hooi gestapeld worden. De tweede doorgang leidt naar de maalderij die zowel het voedsel voor mens en dier fijnmaalde. Momenteel vormt de maalderij een geïsoleerde bewaarplaats. Daarboven bevond zich de grote graanzolder. Het graan werd via een buizensysteem naar de maalderij gebracht. De schuur behield haar oorspronkelijke functies tot 1986. Op het gelijkvloers werd het westelijke uiteinde tot koeienstal omgebouwd. Het oostelijke uiteinde fungeert als aardappeldolder en de bovenzolder als graanzolder.

Uiterlijke kenmerken.

De beide zijgevels zijn versterkt met rechte muurankers en muurvlechtingen. Deze gevels zijn tevens voorzien van rechthoekige openingen die enerzijds fungeren als luchtverversing, maar anderzijds ook door insectenetende zwaluwen worden gebruikt. De westelijke gevel bezit aan de binnenkant een datumsteen met de vermelding van het bouwjaar 1835. In de langgerekte voor- en achtergevel komen drie grote poorten voor. In de zuidelijke middenpoort bevindt zich een raket. Dit is een klein deurtje in de poortvleugel dat toegang verleent tot de schuur wanneer de poort vergrendeld is. Opvallend is het grootse wolvendak dat het hele gebouw overkoepelt.

Goed te Castel

Schreiboomstraat 1, 8510 Kortrijk-Rollegem

(Kaart 1/10.000 nr. 36, Popp-kaart B/275-276, Gewestplan: landbouwgebied).

Goed te Castel, het woonhuis en de schuur. Foto van 1996.

Aanvullende gegevens:

Reeds in 1637 werd het Goed te Castel op kaart voorgesteld. In 1756 was Bartholomeus Barbory de uitbater. De Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden van 1771-1778 nam eveneens de hoeve op. In 1834 was Herbau zowel eigenaar als uitbater. De familie Herbau bleef tot 1901 op de hoeve en werd toen opgevolgd door Albriek Depestel. In 1903 werden de hoevegebouwen door een brand, na een blikseminslag, bijna volledig vernield. Brand ontstond op het Goed te

Goed te Castel, de toegang. In de zijgevel van het wagenberg zijn nog sporen te zien van muurvlechtingen. Foto van 1984.

Eigenaar grond en gebouwen:
Polet Dirk - Vergote Marleen.

Bekende uitbaters:

Herbau (-1901), Depestel Albriek (1901-1915), Castel René (1915-1963), Castel Ephrem (1963-1989), Polet Dirk (1990-).

Naam:

Voorstel. De familie Castel baat sedert 1915 de hoeve uit.
Oudste vermelding: 1637 (R.A.K., Familiearchief d'Ennetières, nr. 2400).

Gebouwen:

gesloten U-vorm. Oudste gegevens: 1900, tot jaren zeventig leesbaar in dakpannen wagenberg. Woonhuis (1903, 1942: achterkeuken); Stallen (1942-1943: interieur verbouwd, 1992: verbouwd tot winkel en magazijn met hergebruik gevelstenen); Schuur (1903: afgebrand en bouw nieuwe schuur); Wagenberg (1900, 1996: afgebroken); Loods (1931, 1995: afgebroken, 1996: nieuw gebouwd met hergebruik gevelstenen wagenberg); Overdekte mestvaalt (1961: hoenderhok boven mestvaalt, later ombouw tot varkensstal, 1992: afgebroken).

Totale oppervlakte:

1980: 14 ha 83 a - 1983: 6 ha 49 a (Weiland: 3 ha, Akkerland: 3 ha 49 a).

Voornaamste specialiteiten:

Sedert 1990 geen landbouwuitbating meer, maar een AVEVE-winkel.